Autor Guste Santini
Subota, 23 Prosinac 2000 19:54

Proračun od 49,67 milijardi kuna sve je korisnike proračunskih sredstava učinio nezadovoljnim. Jedina je utjeha: postignuti sporazum sa MMF-om o stand by aranžmanu. Nakon sporazuma, svi će odahnuti a mnogi će zaboraviti koji su sve elementi bili sporni od početka pregovora. Dogodine nas čeka slična priča ako vrijeme koje stoji pred nama ne utrošimo na najbolji mogući način.

Iz navedenog slijedi da vladajuća šestorka mora odmah na početku 2001. godine započeti potrebne radnje kako bi se proračun uklopio u realnu privrednu stvarnost naše zemlje. Proračun nije i ne može biti problem Ministarstva financija. On nije niti Vladin problem. Kada je riječ o disproporcijama u proračunu u visini ne manje od petine njegove veličine tada je to drama o kojoj mora brigu voditi Sabor u ime svbih hrvatskih državljana.

Spomenuta petina proračuna odnosi se na planirane kapitalne prihode od prodaje nacionalnog bogatsktva. Mnogi, pa i autor ovih redaka, smatraju da je to ambiciozna zadatak koji će biti teško ostvariti. Mnogi, pa i autor ovih redaka, smatraju da je to, manje više, nastavak prethodne politike "krpanja" proračuna nakon što je zaduživanje prema inozemstvu dostiglo zbrinjavajuću i neodrživu razinu. Na čemu ćemo temeljiti Koncepciju i strategiju razvoja kada sve prodamo? Ako se odlučimo za prodaju kao jedinom izlazu iz krize tada preporučam da se sačini inventura bogatstva koja se može prodati inozemstvu i da se potom jasno kaže građanima Hrvatske što će raditi i kakav će im status biti u tako internacionaliziranoj privrednoj strukturi. Ovo uopće nije ekoknomsko pitanje. Ovo je pitanje svrhovitosti i subjektiviteta Hrvatske državnosti.

Pored 8,5 milijardi kuna koje se očekuju od prodaje obiteljskog srebra, svi su svjesni snažne porezne presije koja nije održiva i koja je izravna smetnja dinamiziranju privredne aktivnosti. Iako se proklamira dugoročnost politike naša je politika uglavnom "listopadna". Ne bi trebalo ocjeniti pretjeranost porezne presije manje od 20% ubranih poreza. Kao što je vidljivo iz dosadašnjih kretanja - i očekivanog priliva od poreza do kraja ove godine - porezni prilivi se mogu ocjeniti na nivou od 38 milijardi kuna. Pri tome mora se imati u vidu uspjeh ovogodišnje turističke sezone koja je značajno doprinjela punjenju državne blagajne.

Prema tome, rješenje valja tražiti na odlučnom povećanju ponude - proizvodna orijentacija - što u našim uvjetima znači izvozu. U kratkom roku te rezultate može dati jedino turizam koji zapravo "internacionalizira" domaće tržište. Primjerenom poreznom politikom može se snažno dinammizirati priprema turističke sezone što valja interpretirati kao povećanje ponude domaćih proizvoda i usluga po pristupačnijim cijenama. Ovo bi imalo i stabilizirajuće učinke što se tiče kretanja cijena.

Zaključno valja reći da je stanje u privredi zabrinjavajuće i da nisu realna očekivanja rasta privredne aktivnosti uslijed rasta izravnih inozemnih investicija. Sugeriram Vladi da odmah, već u prvom tromjesječju 2001. godine, raspravi pitanje poreznog kapaciteta hrvatske privrede. Nije se loše podsjetiti na već zaboravljenog Laffera i njegovu krivulju.

Proizvodnja, razmjena raspodjela i potrošnja ipak počinju od proizvodnje. Ako se ona "planira" tada su mogući učinci sigurno veći nego što će to tržište samo učiniti. Naprosto se radi o vremenskom horizontu. Tržište kao sadašnjost se pokazalo neučinkovitim u određivanju

budućnosti. Konačno ono što je dugoročno glavna poluga razavoja - znanost i obrazovanje - tržište zapravo nije u stanju rješiti. Ovo samo spominjem jer su to ipak, za ekonomsku struku, trivijalne stvari. Odnos tržišta i plana - koji se ne isključuju već su komplementarni - valja promatrati u kategorijama razvojnog a ne konjukturnog ciklusa.

I konačno, što nije zanemarivo, Vlada predviđa rast zaposlenosti i smanjenje tekuće inflacije na polovinu. Jedino što je, pri tome, nejasno: kako to Vlada namjerava učiniti?